

TRONDHEIM KOMMUNE

LINK

Årsrapport 2016

1. Fagleders innledning

Årsrapporten inneholder tall og statistikk. Aktiviteter, prosjekter, satsinger og fortellinger fra praksis vil skrives frem for å vise hva tallene kan sladre om og dermed gi leseren innblikk i hvordan LINK samarbeider med barn, unge og deres familier for å løse oppdraget.

I 2016 samarbeidet LINK med 74 barn og unge, deres foreldre, slekt og nettverk. Disse barna har det vært så sterk bekymring for at flytting ut av hjemmet har vært vurdert før oppstart. 4 av barna ble i løpet av året flyttet i institusjon. 11 fikk henlagt sin barnevernssak og 8 ble videreført til andre tiltak.

I en tid med fokus på utvikling og forandring, er miljøterapien særlig beskrevet for å vise hva ved praksisen som er viktig å bevare. Miljøterapeutene som er i tett interaksjon med ungdommene ser deres sårbarhet. De ser de unges avhengighet av foreldrenes anerkjennelse og deres behov for trygg tilknytning, og den unges behov for tilhørighet, individualitet og selvstendighet.

Nye veivalg for faglig utvikling blir redegjort for. For å møte utfordringene familiene sliter med, kreves det utvikling av kompetanse og forståelse fra andre fagfelt. Kunnskap i utviklingspsykologi, tilknytningsteori, traumer og affektbevissthet er nødvendige bidrag samt etisk refleksjon og tenkning fra andre fagområder er avgjørende for kvaliteten på arbeidet.

Rapporten beskriver hvordan 2016 ble et år der samarbeidet med bydelene ble tettere enn tidligere. Vi mener dette bidro til bedre og tidligere hjelp for barn, unge og deres familier som er i målgruppa.

På samme måte som menneskeverdet er universelt, er anerkjennelse et universelt behov hos mennesket. Anerkjennelsens motpol er krenkelse. For å vite hva som er anerkjennelse må en også gjenkjenne det som er krenkelse. Noen krenkelser som vold, overgrep og terror er tydelige. Men de mindre synlige krenkelsene som kan utspille seg mellom foreldre og barn, hvor barn systematisk utsettes for kritikk og negativ definering, kan skam og skyldfølelse bli en for stor del av selvbildet. Gjentatte krenkelser bidrar til at tilliten til andre blir svekket. Foreldre er også mennesker med de samme behov for anerkjennelse. Deres tillit til andre er ofte svekket, og deres erfaringer med hjelpeapparatet har medført skyld og skamfølelse.

Gjennom samtaler, samvær, anerkjennende responser, aktiviteter, fellesskap, kontakt med skoler og nettverk ønsker LINK å tilby andre erfaringer.

Ingvild Dahl og Aud Janne Ianssen

2. Organisering

LINK er organisert som et flerfaglig lag. Laget består av ansatte med ulike kompetanser innenfor barnevern, helse og skole. Mange har videreutdanning i miljøterapi, familie- og nettverksterapi, eller annet endringsarbeid.

Det er den enkelte unge og dens familie som i hver sak organiserer LINK. Ved å ha få strukturer ønskes det å legge til rette for en fleksibel og innovativ praksis som former tilbudet sammen med målgruppa. Endring skjer i relasjoner, i møter mellom mennesker. Oppgaven blir å skape en organisasjon som kan legge til rette for endringsskapende relasjoner.

Noen strukturer fastholdes. Miljøterapigruppa er den viktigste av disse. 8'er gruppa er et miljøterapeutisk fellesskap for 8 barn og ungdom, fra 10 til 18 år. Barna har vedtak ett år av gangen. Gruppa møtes to kvelder i uka og reiser på tur hver 6. helg. Det er de barna som strever mest med ensomhet og utenforskap på skole og fritid som får dette tilbudet.

2.1. Endringer

Det som tidligere ble kalt fase 1, 2 og 3 opphørte i 2016. Pedagogteamet med to ansatte ble oppløst, og er i dag en del av det store flerfaglige laget.

Intern organisering av ulike faser og kompetanse, kunne føre til at en i for stor grad var opptatt av å løse oppdraget innenfor "rett" organisering og kompetanse, enn å være lydhøre og sensitive for hva som var hjelpsomt for folk. I verste fall stod organisering av faser, team og kompetanse i veien for å være fleksibel i møte med barn, unge og samarbeidspartneres behov.

Fagleder gikk over i ny stilling som fagutvikler i 70 % fra 1. nov. Faglederstilling ble delt mellom Aud Janne Ianssen (70 %) og Ingvild Dahl (30 %).

3. Enhetsavtalen

Enhetsavtalen inngås mellom BFT, Omsorgsenheten ved enhetsleder Annika Björnström og kommunaldirektør for oppvekst og utdanning. Avtalen er et verktøy for enhetens planlegging og styring av virksomheten, og for vurdering av måloppnåelse og resultater. Avtalen er fireårig, med mulighet for årlige justeringer. Gitt enhetsavtalen, har LINK som en del av BFT Omsorgsenheten, følgende målsettinger 2015- 2018:

3.1. Barn og unge utvikler tilfredsstillende grunnleggende ferdigheter

Barn og unge i barnevernet strever med skole, og skolen strever med å inkludere de barna som har det vanskeligst. Barnevernets praksis har ikke vært nok oppmerksom på hvor viktig det er å opprettholde barnets identitet som skoleelev, på tross av voldsomme livshendelser. Det er ekstra viktig at barn som er utsatt for omsorgssvikt og overgrep hører til i et skolefelleskap. Dette vil gi dem grunnleggende ferdigheter som igjen gjør dem bedre rustet til å bli deltakere i samfunnet.

I 2016 er det videreutviklet og etablert nye samarbeidsrelasjoner med Dagskolen og Lianvatnet skole. Sammen har vi sett mulighetene for barn og unge når deres spisskompetanse på pedagogikk og LINKs på terapi møtes og brytes.

Høsten 2016 startet et utvida samarbeid med Dagskolen, der familieterapeuter ved LINK bistår ved behov i Dagskolen. Det er viktig at ressursene mellom ulike avdelinger blir utnyttet, mer enn å bygge opp "like" tjenester hver for oss. Dette blir et viktig utviklingsarbeid i 2017.

I 2016 ble skolefokuset i avdelingen noe som skal eies av alle ansatte, og ikke lenger være et ansvarsområde for ansatte med pedagogisk utdanning. Dette krever at LINK får et enda tettere samarbeid med PPT, skolens egne støtteapparat, Dagskole og Skoleteamet.

3.2. Barn og unge har gode læringsmiljøer

Flere barn og unge skal være trygge i sine hjem som grunnlag for et godt liv i nærmiljø og skole. Det er videreutviklet praksis som kan trygge barnet i hjemmet, heller enn å flytte de ut av hjemmet. Sammen med Gartnerhaugen er det etablert et samarbeid med sentrale forskere og klinikere på området. Det gir et kunnskapsgrunnlag som gjør det mulig å drive foretrukket praksis.

3.3. Flere barn og unge får støtte i de ordinære tilbudene

LINK har hatt som mål å utvikle tiltak for foreldre som strever med egne historier, der barnets behov er omdreiningspunkt. Det er tilsatt ansatte med kompetanse på voksenpsykiatri, og flere har tatt videreutdanning i emosjonsfokusert terapi. Gjennom dette ønskes et tettere samarbeid med voksenpsykiatrien, samtidig som praksisen i familieterapien har blitt utvidet og mer treffsikker.

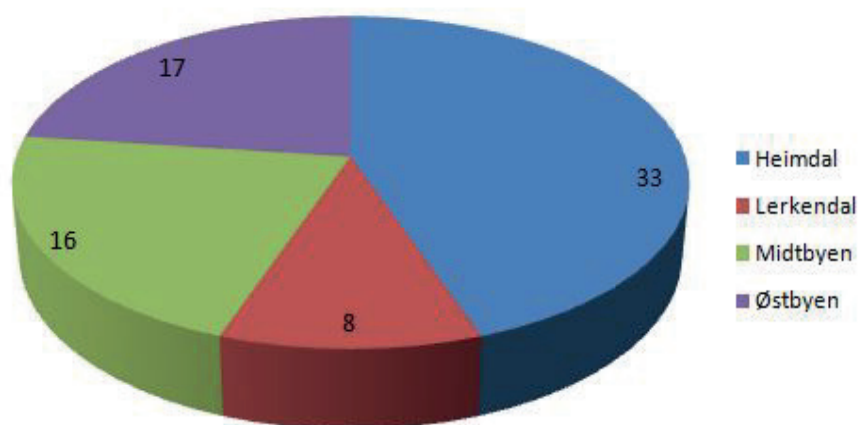
LINK og Gartnerhaugen har brukt ressurser på tvers når det har kommet barn og familier som har hatt behov avdelingene ikke har klart å løse innenfor ordinær ramme. På denne måten har barn, unge og deres familier hjulpet oss å utvikle ny praksis.

3.4. Samarbeidet med foresatte styrkes, samhandling for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv

Foreldre og foresatte er en premissleverandør for all praksis ved LINK. Vansker oppstår, forsterkes, opprettholdes og løses i relasjoner. For å legge til rette for en trygg nok barndom for målgruppen, er det avgjørende at praksisen er gjennomsyret av et familieperspektiv.

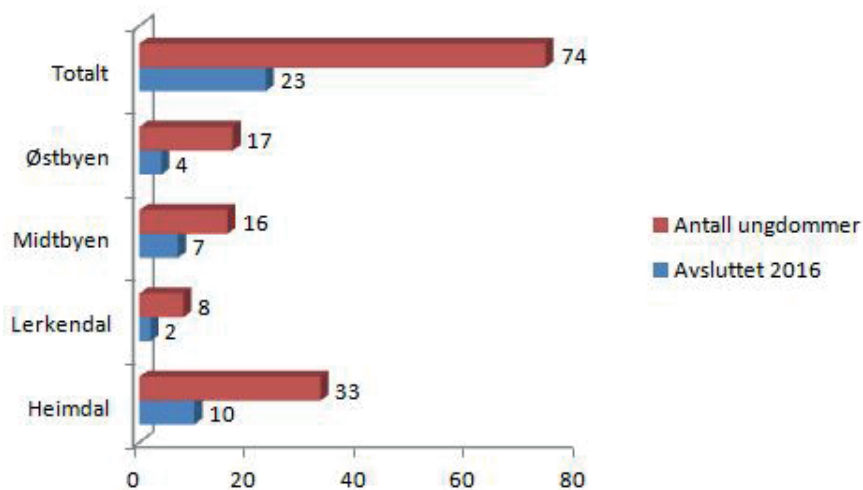
4. Statistikk

Tabell 4.1. Barn/ungdom fordelt på bydel

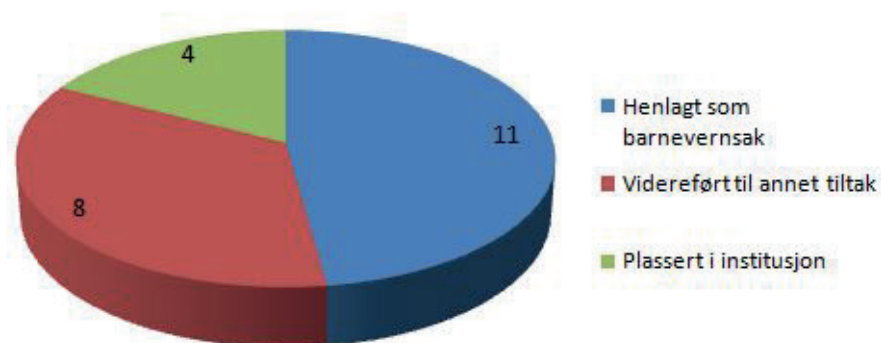
Økningen i antall barn er 61 % fra 2015. LINK ga tilbud til 74 barn/ungdom og deres familier i 2016. Heimdal bydel har brukt tiltaket betydelig mer enn de andre, mens Lerkendal har benyttet LINK minst.

Tabell 4.2. Avsluttet etter bydel

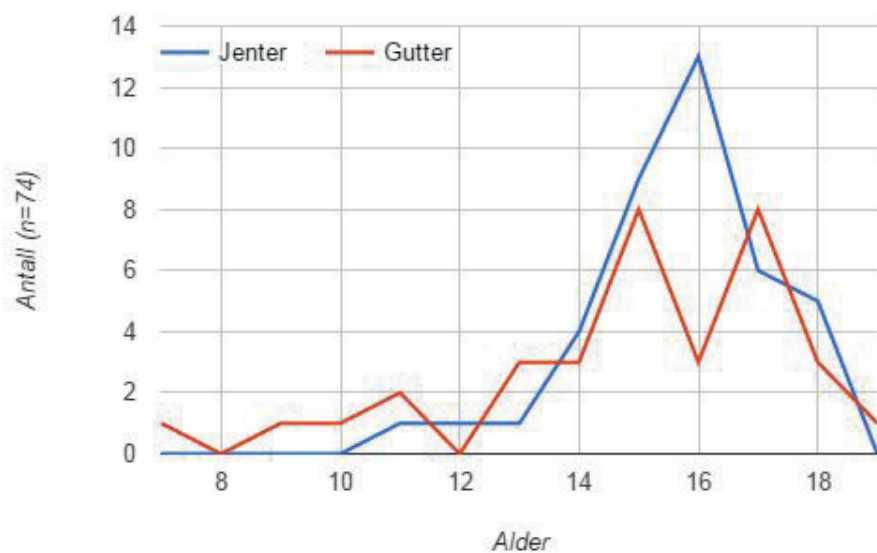
Tiltaket ble avsluttet for 23 ungdommer i løpet av året.

Tabell 4.3 Type avslutninger

Av ungdommer som avsluttet tilbudet ved LINK, ble 4 barn flyttet i institusjon, 8 fikk tilbud fra andre tiltak og 11 ble henlagt.

Tabell 4.4 Alder og kjønn

LINK har jobbet med noen flere jenter enn gutter. 40 jenter og 34 gutter. For barn født i 2000 er antall jenter betydelig høyere (3 gutter og 13 jenter).

5. Fortellinger

5.1 Brev fra en ungdom

Ei av jentene skrev dette brevet. Bydel og LINK var enige om at jenta ikke hadde behov for å delta i gruppetilbudet lenger, noe hun selv var svært uenig i. Brevet skrev hun som en respons.

Det er vanskelig med avslutninger, både for barna og LINK. Avslutninger og overganger er en sårbarhet ved praksisen. Ungdommene mener vi er for dårlige. Det er krevende for oss. Det er mange som venter på plass i gruppa, og det tar lang tid for mange unge å bli trygge og kjenne tilhørighet til gruppa. Det skapes relasjoner mellom oss som også kan være vanskelig å bryte. Det er relasjonen som skal skape endring, men så er den regulert av vedtak og tiltaksplaner. Dette skaper dilemma og et press som ikke alltid løses optimalt.

Kjære Link. (utdrag)

Jeg skjønner veldig godt at noen andre trenger den plassen jeg har. Og jeg skulle ønske jeg kunne si at jeg lett ville ha gitt den opp, men da hadde jeg løyet. For jeg vil ikke gi den fra meg, jeg vil ikke slutte. Men jeg har ikke noe annet valg. Og problemet mitt, eller bekymringen min er ikke det å slutte, for det tror jeg går greit etter hvert. Problemet mitt er at det kjennes ut som om den ene krykken jeg har som hjelp, nå blir tatt fra meg.

Jeg skjønner at det kan være andre som trenger den hjelpen Link tilbyr mer enn det jeg gjør. Og det er sikkert mange som gjør det. Men jeg tror ikke at noen helt vet hvor mye hjelp jeg trenger, og hvor lite jeg føler jeg får. For jeg trenger hjelp, og det vet jeg. Problemet mitt er at jeg ikke alltid vet hvilken type hjelp jeg trenger, og jeg vet som oftest ikke hva jeg trenger hjelp med før det er for sent. Og mye av dette; at jeg ikke helt vet hva jeg trenger hjelp til, har gjort til at jeg ikke har spurt.

Jeg har ikke lyst til å slutte på Link. Og selv om jeg bare går over i fase 3, kjennes det ut som å slutte. For den ene tingen jeg føler Link har hjulpet meg med er å komme tilbake i den sosiale verden, og å bli mer sosial. Og nå blir den biten tatt fra meg.

Jeg har heller ikke lyst til å dra på Link de kveldene jeg enda har igjen. Og jeg har heller ikke lyst til å dra på de Fase 3 kveldene som kommer etter. Link har blitt en plass hvor jeg ikke føler meg helt trygg. Jeg trekker meg mye unna, og deltar ikke ofte i ting. Mye på grunn av at jeg ikke klarer, men også mye fordi jeg ikke føler meg trygg.

Mange av folkene, og også aktivitetene som blir gjort på Link, blant annet å spille på musikkrommet, har gjort at jeg ikke har lyst til å dra lengre. Og jeg sier at Link har hjulpet meg med det sosiale, og det har de, men ikke den siste stunden. For nå føler jeg meg bare gjenglemt og utenfor. Jeg har ingen plass i gruppen føler jeg selv.

(...)

Jeg føler meg oversett på Link. Jeg føler at alle andre som kom etter meg, og de som var her før meg, får all oppmerksomheten. Jeg får den ikke med mindre jeg blir med på noe sammen med noen andre. Jeg spør aldri slik de andre gjør, for jeg vet ikke om jeg kan. Jeg kommer aldri med forslag, for jeg vet ingen andre blir med, eller at det ikke kan gjøres, eller at alle andre blir med, når jeg har behov for bare noen. For det er enten ingen, eller alle. Mot meg.

Bente

5.2 Etter tur

Lørdag 27. februar, 2016:

“8 ungdommer og 5 voksne er på hundekjøring. Det er spent stemning. Både to- og fribente kikker rastløst rundt. Et virrvarr av hunder, seler, sleder, ungdommer og voksne har etterhvert stilt seg opp på rekke. Alle har gjort klart sitt spann. Hundene er ivrige, nesten for ivrige for noen av ungdommene. Og for noen av de voksne. Men det er greit. Alle kan gjøre det de er komfortable med, kanskje til og med litt mer enn det de er komfortable med. Hundene er snille og dømmer ikke, så det gjør ingenting om man prøver litt om og om igjen. Noen har et spann alene, noen står to og to sammen. Med ett er alt i bevegelse. Den ivrige bjeffingen fra hunder som gleder seg til tur er erstattet med lyden av poter mot snø. Oppover lia mellom trærne er det tidvis bratt. Her er det samarbeid som gjelder. Hundene klarer ikke alene å dra sleden og menneskene helt opp, de må ha hjelp. Ungdommer og voksne dytter sleder, løper etter eller ved siden av, oppmuntrer både hundene og hverandre. Plutselig er det slutt på trærne. En lang rekke med hunder, sleder og mennesker suser bortover det snøklede fjellet. Det er flatt mellom fjellsidene, nesten som på vidda. Det er stille, men kanskje er det også en slags musikk i stillheten. En rytme av pust og bevegelse. Hunder, sleder, ungdommer og voksne.”

Onsdag 2. mars, 2016:

Alle ansatte ved LINK er samlet i to sirkler. I den innerste sitter miljøterapeutene, i den ytterste de andre. Det er første onsdag etter tur, og alle er samlet for å høre historier om ungdommens og de ansattes opplevelser og reaksjoner. Turrefleksjon. Ordene fra miljøterapeutene skaper bilder, vi blir invitert med, sugd inn i historien. Vi står på sleder alle sammen. Noen av ordene blir skrevet ned. *“Opplevelse. Fellesskap. Mestring. Hytter. Alle deltok.”* .

En forteller, gutten er 13 år og hadde vært spent og redd. *“Hundekjøring. Sigurd ville prøve selv. Klare det, mestre. På lik linje med alle andre.”* . , *“Fikk trua på ordentlig”*, sier en av miljøterapeutene, og hadde lagt merke til noe. Kanskje noe i ansiktet til ungdommen, en ekstra iver. Ble han glad over å ha fått til noe han var spent på?

Miljøterapeutenes ord: *"Fjellet. Hundekjøring. Ramma er satt. Sitter igjen med en god følelse. Fjell, natur, fellesskap. Vise frem. Ha gjort det før. Gjøre ting selv. Mestring. De som har gjort det før må vise frem til de som ikke har gjort det. Fredrik, en av ungdommene, fikk komme i posisjon til å hjelpe andre. Ga han masse feedback i det. Ingrid og Sigrid var superforneymyd. Dritsliten. Vi forventet ganske mye av dem. De var tøffe."*

Vi kjenner Fredrik alle sammen. Han har vært på LINK lenge. Hans historie er en av de sterkeste. Han fikk vist frem noe han kan, og som viste at han kan hjelpe andre. Vi får ideer, tanker, følelser. Noen tenker på hvor fint det er å høre på, andre tenker hvordan miljøterapi skaper rammer som muliggjør noe som kanskje ikke er mulig ellers. Noen tenker på teori. Vygotskij var opptatt av at læring og utvikling er relasjonelt. At vi må legge til rette for og skape sammenhenger for læring og utvikling. Barn og unge utvikler seg uansett, de lærer av hverandre og av voksne. Voksne lærer også av barn. Vygotskij mente at vi lærer mer sammen andre enn det vi er i stand til på egen hånd.

Når Fredrik viser frem det han kan og voksne legger merke til det og gir respons, blir han tryggere på seg selv, tryggere på at han er en som kan noe.

Øyeblikk. Betydningsfulle øyeblikk. Terapeutiske øyeblikk. Miljøterapi. Når vi hører historiene, om Fredrik, om Sigurd, om alle de andre så blir det tydelig hvor viktig det er. Ikke bare det å kunne skape rammer som gjør det mulig for slike øyeblikk å oppstå, men også hvor viktig det er å ha voksne som legger merke til dem, som kan ta vare på dem, foredle øyeblikkene og gi dem tilbake. Samarbeid, samskaping. Identiteter og historier møtes, skapes, beveger seg og omformuleres. Historier og identiteter utvikles, forandrer seg. Nesten umerkelig. I de små øyeblikkene.

Historien fra turen fortsetter. Voksne, ungdommer og hunder, alle er slitne etter en lang tur på fjellet. LINK tar farvel med hundene og hundeeieren. Hundene får kos og takk. Tilbake på hyttene er det hver til sitt for et øyeblikk. Noen ser på TV, noen trykker på telefonen, noen spiller et spill. Noen tar seg en liten pause på rommet. Vil være alene et øyeblikk. Før lørdagskvelden.

"Samlet oss på lørdagskvelden. Ha et måltid sammen. Sigurd velger å spise middag sammen oss. Alle var slitne. Lave skuldre. Avslappet. Vært sammen mange timer på dagen. Landet i "hvem er vi sammen". Alle er med i en stor samtale. Ikke stresse med sin rolle: Hvem er jeg i dette..." Flere rundt i den lyttende sirkelen løfter på øyenbrynene. Er dette virkelig en historie om Sigurd? Han som har med seg en av de vanskeligste fortellingene, som stort sett havner på siden av de fleste fellesskap ungdom flest er en del av. Skole, fritid, idrettslag.

Mange av oss blir litt triste i møte med ungdommenes ensomhet og mangelen på naturlige fellesskap å inngå i. Mangelen på andre de kan utvikle seg sammen med, hvor de kan samskape hverandre, relasjonen og identiteten til seg selv og den andre.

Hva kan vi gjøre med ungdommers ensomhet? Vi lytter til svaret, et av svarene. Vi kan skape fellesskap. Miljøterapien skaper fellesskap. Og de inviterer ungdommene til å skape det sammen, fellesskapelse. Vi har hørt ungdommenes historier. Alle ungdommene som sitter i ei hytte i Follidal en lørdagskveld, med lave skuldre, avslappet, alle har de med seg historier om det å være utenfor, å ikke høre til, bli utstøtt, mobbet. Miljøterapien skaper tilhørighet, samskaper tilhørighet. Ungdommene får være seg selv. De får mulighet til å prøve å være seg selv på forskjellige vis. Kanskje er det ikke alt som passer for hver enkelt, eller kanskje er det noe som viser seg å ikke helt passe sammen andre. Ungdommene og de voksne utforsker det å være sammen. Vennskap og relasjoner. Tilhørighet og samhold.

Miljøtrapeutenes ord avslutter møtet, avslutter historien. *“Utendørs. Felles. Alle er med. Det skapes noe mellom oss. Historier. Minner. Fellesskap. Viderefører følelsen. Gjøre mer sånt. Være sammen alle sammen i noe felles. Natur, friluft, aktivitet. Være lenger ute. Tar seg og har mer tid. Bruke kroppen. Sitter ikke og er rastløs. Når man har fokus på fellesskap er det mulig å få til fellesskap.”*

5.3 Fra et nettverksmøte

Det er fredags ettermiddag tidlig vår. Det er et spennende møte som venter oss. Vi har gjennomført fire nettverksmøter med jenta og familien som snart skal komme inn dørene. Denne gangen er det annerledes. Det er siste møte før jenta skal over i en ny fase, og hun skal ta farvel med ungdomsgruppa hun har gått sammen med i to år.

Vi tror at jenta er bedre rustet til å møte livet og verden på egne ben. Eller, rettere sagt, også på egne ben. Jenta har et stort og støttende nettverk rundt seg. Tanter, onkler, besteforeldre, venner, foreldre og “oss gode hjelperne”.

Temaet er avslutning, overgang, tiden og veien videre.

Vi sitter rundt det store bordet. Eivind har introdusert ideen om det som skal skje. Vi skal etter hvert ta med oss hver vår stol, flytte den inn til stua. Sette oss i en ring. Men først, pizza. Det hører med, og er en selvskreven del av invitasjonen jenta har sendt ut på forhånd. Det er god stemning. Noen har ikke sett hverandre på en stund, og prater lavt om løst og fast. I tillegg til jentas familie og venner er det 3 ansatte og en student som skal lede det hele. For jenta som skal ha møtet spiller det ingen rolle. Det er nesten sånn at vi har en mistanke om at jo flere jo bedre. Hun er beskjedne, men liker oppmerksomhet. Hun kan være veldig stille, men snakker gjerne foran alle sammen om det hun er opptatt av.

Vi som møteledere har ikke avtalt så mye på forhånd, annet enn struktur. Jenta har skrevet et brev til LINK for en måneds tid siden, hvor hun skriver om sine tanker og følelser knyttet til det å avslutte.. Brevet er fullt av bekymring, og er skrevet med en forfatters dramatiske penn. Brevet blir lest høyt.. Ordene fyller stua, alvoret tar tak i møtet. Brevet beveger. Skaper dialog.

Etter stillheten som følger tar noen ordet. En onkel snakker om overganger i livet. Det å gå fra noe som har vært veldig fint. En bestefar gråter noen tårer, mens bestemor trøster. "Det må være greit å gråte," sier hun.

Det foreslås en gestalt, en bekymringslinje. Den som er veldig bekymret for hvordan det vil gå med jenta skal stå på den ene ytterkanten av linja, den som er litt bekymret står i midten, og de som tror dette kommer til å gå bra, stiller seg på motsatt side.

En venninne og mormor er veldig bekymret. De er beveget begge to, nesten på gråten.

De ubekymrede tar over ordet. Det oser optimisme. "Jeg har trua på deg" er det en som sier. De har lagt merke til en enorm fremgang den siste tiden. "Hun er på offensiven". Til slutt har optimismen smittet over på de to som var så bekymret. De får lyst til å stå enda nærmere resten.. Farfar sier med tårevåte øyne og gråtkvalt røst: "Hun var på barrikaden. Nå er du der igjen!" Jenta sier hun skjønner at alle står der de står. Hun sier hun tror det kommer til å gå veldig bra, "mye på grunn av dere som sitter her", sier hun. Hun beskriver et bilde. Av et basseng, og hun står med vann opp til knærne. Vi alle vet hva hun snakker om, tror vi. Det er i grunn ikke så galt å stå med vann opp til knærne.

Alle setter seg igjen. Stemningen er annerledes. Nesten litt oppglødd. Vi kan nesten merke hvordan vi letter fra stolene. Det er mye skryt å få. "Hadde det ikke vært for LINK...", "LINK har fått deg ut, du har blitt mer sosial"... og så videre. Det er godt at vi er fire til å ta imot alle godordene. Det er alt for mye for bare en av oss. Vi vet ikke hva vi skal si. Tror alle kjenner på en lyst, et behov, for å dytte det over der det hører hjemme. Til jenta selv. Det er da virkelig hun og nettverket som har gjort jobben her. Jenta tar ordet. Hun setter seg opp på stolen og sier: "Hei!! Hva med meg da?! Har ikke jeg gjort noe jeg da?! Jeg har gjort mest!". Frigjørende latter.

6. Satsing og utvikling

6.1. Miljøterapi, en stabil faktor som gjør endring mulig

Endring består av bevegelse og stabilitet. Kjernevirksomheten ved LINK er viktig å beskytte i en fleksibel praksis. Miljøterapi gruppa er viktig å verne om. Gruppa kan utgjøre forskjellen for barna som har det vanskeligst. Vi vet at disse barna og ungdommene ofte er ensomme. I gruppa får de mulighet til å bli kjent med seg selv og andre i et fellesskap hvor de kan erfare tilhørighet og trygghet. Flere har opplevd så store traumatiske hendelser at det har påvirket hjernen. Det kan føre til at emosjonelle reaksjoner ikke blir koblet med forståelsen av følelsene når ungdommene føler seg truet, krenket, redd og utrygg. Det igjen kan føre til at de ikke forstår sammenhengen mellom følelsene og tankene sine, og handlingene sine. Hjernen er plastisk og kan forandre seg ved stabile relasjoner bygd på tillit i et trygt miljø, gjennom øving på utfordrende situasjoner.

Voksne gir responser og spørsmål for å hjelpe ungdommen til å forstå følelsene sine. En "snakker" til den delen av hjernen der følelsene sitter. Indre strukturer og indre dialog utvikles.

Dette endringsarbeidet tar tid. I miljøterapien må det være voksne som tåler å stå i det langsiktige, tåle trykk og skiftende reaksjoner, pendling mellom avvísning og kontaktsøking, projeksjoner, tristhet, tomhet, sinne og raseri. Uttrykk som kan være vanskelig å forstå.

Gjennom aktiviteter, samtaler og samvær kan voksne hjelpe med å bygge opp mentaliseringsvevnen til barn og ungdom slik at de kan forstå og navngi de emosjonelle tilstandene de er i.

Ungdommer ønsker å erfare verdighet og respekt. Det er viktig at de føler seg respektert og utvikler selvspekt. For å oppnå dette jobbes det for å utvide historiene om disse ungdommene. Den unge er mye mer enn den beskrivelsen de ofte hører om seg selv. Nye historier om seg selv skaper nye identiteter om seg selv. Identitet blir skapt av de historiene andre forteller om deg.

6.2. Nettverksprosjekt

LINK ønsker å bidra til en barnevernpraksis som har tillit til at barn, foreldre og deres nettverk kan finne løsninger som passer for seg. Tradisjonell barnevernpraksis er kritisert for dårlig samarbeid med foreldre og barnas private nettverk. Nettverkspraksis kan være et av flere svar på dette.

I mai startet Gartnerhaugen og LINK et nettverksprosjekt. Det ble opprettet et lag på tvers av avdelingene bestående av 7 ansatte. I 2016 har ca 50 barn/unge hatt tilbud om nettverksarbeid.

Når foreldrene opplever økt sosial støtte gagnar det ungdommene. Foreldre som blir etterspurt og som vet at man har åpning for å etterspørre både praktisk og emosjonell støtte blir tryggere i sin foreldreutøvelse. Det er ofte relasjonsbrudd i familiene. Brudd i relasjoner kan føre til at man står alene i det vanskelige.

Når familiene og ungdommene lar sitt nettverk få kjennskap til situasjonen, kan det sammen bidra til bevegelse og endring i familiens hverdagsliv. Det er dette partnerskapet som må utvikles videre.

I møtene med ungdommenes nettverk blir det mer synlig hvilke behov den enkelte ungdom har. Det skapes da en felles forståelse for ungdommen og familien: Denne felles forståelsen er grunnlaget for at det private nettverket får økt lyst til å bidra til endring.

"Vi ser mer på ansvaret for framtida istedenfor skyld for fortida", mor

Nettverkslaget har hatt nettverksmøter i alle bydeler.

Nettverkspraksis er mer enn å holde nettverksmøter. Alle ansatte ved Link bidrar i dette. Kontakten med hjem, skole og andre er viktige i mobiliseringa av det sosiale nettverket.

6.3. Samarbeid med Lerkendal bydel

Høsten 2016 ble det innledet et samarbeid med Lerkendal bydel om nettverkstilnærming i ulike faser i en barnevernsak. Målene for prosjektet er følgende:

- Støtte til barn og unge i deres eget lokalmiljø/oppvekstmiljø
- Barn, unge og deres familier medvirker i utforming av tjenestetilbudet
- Helhetlig og samtidig innsats for barn, unge og deres familier
- Høy faglig og tverrfaglig kvalitet til beste for barn, unge og deres familier
- Flere barn og unge får hjelp og støtte i de ordinære tilbudene
- Samarbeidet med foresatte styrkes, herunder samhandling for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv.

Erfaringer er at intervensjon i "gamle" saker er vanskelig. Tiltak har vært prøvd over lengre tid og nettverksmobilisering har stort sett vært fraværende. Familiene vi har jobbet med i de pågående sakene har vært lydhøre for å involvere et utvida nettverk i samarbeid med barneverntjenesten. Å mobilisere familienes private nettverk og tro at det skaper umiddelbare vendepunkt blir feilslått. Nettverksintervensjon i "gamle" saker tar tid når man skal motivere et utvida nettverk til et partnerskap med barneverntjenesten.

Overfor familier i undersøkelsesfasen blir tilnærminga annerledes. Nettverksarbeidet går parallelt med barnevernadministrasjonens undersøkelse. Vi opplever at familiene er motiverte til å involvere sitt utvida sosiale nettverk for å belyse familiens situasjon og hvordan de ulike aktørene i nettverket opplever ungdommens situasjon. Erfaringer til nå er at nettverksarbeidet, og i særdeleshet når det blir holdt nettverksmøter i denne fasen gir barneverntjenesten bred informasjon på kort tid og dermed et bedre grunnlag til å konkludere i undersøkelsen.

6.4. Emosjonsfokuset familieterapi

Tre ansatte gjennomførte kurs i emosjonsfokuset familieterapi. Dette er relevant og aktuell kunnskap for å bidra i familier hvor tapet av tilknytning i familierelasjoner er hovedproblemet. Dette kan skje når det oppstår utrygghet rundt tilknytning, manglende forståelse og engasjement mellom familiemedlemmene, og hvor foreldre ikke makter å gi adekvat respons til barna / ungdommene sine. Der foreldrenes tilknytningsmønster er fastlåste i uhensiktsmessige reaksjoner og negativt samspill, noe som igjen kan forsterke og opprettholde spenning og konflikt, har emosjonsfokuset familieterapi vært et viktig bidrag.

Foreldre som har gode intensjoner om å gi god omsorg og beskyttelse, men blir avvist og fastlåst i en konflikt med barna sine, kan kjenne seg mislykket og redd for å miste kontakten med ungdommen sin. Foreldre ser at ungdommen kjemper for selvstendighet, gjør "ukloke valg" og kan avvise, samtidig som de trenger omsorg og beskyttelse. Foreldre mister selvtillit og handlingsalternativ når ungdommene deres sender ut emosjonelle signaler som er forvirrende og skremmende. Det kan være aggresjon eller likegyldighet.

Emosjonsfokuset familieterapi hjelper en til å se at hvert familiemedlem kan finne strategier og handlingsrom i fastlåste mønstre. Dernest forstå emosjonelle signaler om behov og engstelser. Dette er viktig for å kunne møte hverandre med mer åpenhet, tilgjengelighet og følelsesmessig engasjement. Foreldre bearbeider egne emosjonelle blokkeringer og kjenner på sin egen sårbarhet i omsorgsrollen, samtidig som tenåringene får kjenne på sine tilknytningsbehov og engstelser.

Flere av foreldrene vi jobber med har store egne utfordringer. De trenger hjelp og støtte for å forstå seg selv, sine behov og sette seg inn hva ungdommene deres trenger. I disse familiene har emosjonsfokustert familierapi vært et viktig bidrag til en utvidet forståelse og større handlingsrom for oss som terapeuter.

6.5. Traumesensitiv tilnærming

LINK ønsker å utvikle bedre praksis for familier med sammensatte problemer. LINK og Gartnerhaugen har hatt et samarbeid med den britiske barnepsykiateren og systemiske terapeuten Elspeth McAdam. Hun har lang erfaring innen arbeid med unge utsatt for seksuelle overgrep og andre traumer. McAdam er spesielt kjent for anerkjennende samtaler og for å bruke språk og humor på kreative måter, f.eks ved "ability spotting", "dreaming" og "backlighting".

Ability spotting

Gi umiddelbar positive responser i samtale med mennesker. Responser som beskriver og bekrefter det vi ser og hører barnet/ungdommen er og kan. En skriver post-it lapper, som klistres på klærne, umiddelbart, for å gi tilbakemelding. Det umiddelbare er viktig for at responsen skal kobles mot opplevelsen og bli "sann" for vedkommende. Ved å bygge opp selvfølelsen på denne måten, kan behovet for uhensiktsmessige måter å være på, bli forminsket.

Dreaming og backlighting

Sammen med barnet (eller foreldrene) drømmer vi 10-20 år frem i tid. De beskriver en ønsket situasjon i fremtiden. I etterkant av fremtidsdrømmen gjøres en "backlighting". Ved å backlighte sporer man sammen med barnet hva som gjorde den drømte fremtiden mulig. Gjennom å drømme og å spore tilbake til hvordan drømmen ble oppfylt, skapes det endringer i hjernen som kan påvirke barn og unge til å få til det de drømmer om.

McAdam er opptatt av at hennes måte å praktisere på ikke blir sett på som en metode, men som en integrert del av mennesket som hjelper. "A way of being".

Det ble gjennomført fire fagdager med McAdam i januar og fire dager i september. Det har vært viktig for LINK og Gartnerhaugen å dele hennes teoretiske ideer, måter å praktisere på og verdisystem med andre innen barneverntjenesten i Trondheim Kommune. For å bygge et felles kunnskapsgrunnlag ble det invitert bredt til fagdage. Fra alle bydelene deltok saksbehandlere, koordinatore og fagledere. I tillegg var barnevernvakta, USIT, familietiltak på bydelene og kulturenheten deltagende. McAdam holdt foredrag, veiledet og gjennomførte flere terapeutiske samtaler med ungdommer og familier fra Trondheim, med ansatte som tilhørere. Ved å utvikle praksis på måter McAdam gjør, kan flere familier fortsette å bo sammen.

6.6. Yoga

I 2016 startet en ansatt yogalærerutdanning for å tilby yoga som en supplerende tilnærming i møte med barn, unge og foreldre. Yoga blir en et individuelt og gruppevis tilbud til ungdommer og foreldre i løpet av 2017.

Hvorfor Yoga?

Tradisjonelt er det samtalen som er omdreiningspunktet i terapi. Samtalen, med språket i sentrum, kan være veldig hjelpsomt for mange av våre ungdommer. Men samtaler er i stor grad en "hode-aktivitet", og etter som en del vansker manifesterer seg i kroppen, kan yoga tilby en alternativ innfallsvinkel. Når en person opplever angst, blir kroppen satt i alarmberedskap. Da vil det å puste dypere og langsommere sende signaler til det sympatiske nervesystemet (alarmsystemet vårt) om å senke mengden stresshormoner i blodet. Det parasympatiske nervesystemet, som

ivaretar kroppens hvilefunksjoner, vil dermed ta over. Når dette skjer vil vi føle oss roligere; pulsen går ned, musklene i kroppen slapper av. Yoga stimulerer det parasympatiske nervesystemet og tilbyr en bottom-up tilnærming der en kobler på kroppen først, så hodet. Når kroppen er rolig og avspenning, er det lettere å få tilgang til tanker og refleksjon.

Ordet yoga er sanskrit, og oversettes vanligvis med "å forene" eller "union", og viser til en helhetstankegang, der intensjonen er å skape en forening mellom sinn og kropp. Ungdommene og familiene som LINK er i kontakt med, befinner seg i livssituasjoner som på ulike måter medfører psykiske belastninger. Noen bruker kroppen for å regulere egne følelser. Følelser som sinne, skam eller tristhet kan uttrykkes gjennom ulike former for selvskading. Samtidig som kroppen brukes som følelsesregulator, kan kroppen kjennes nummen eller frakoblet for den det gjelder. Ved hjelp av ulike yogaøvelser kan en hjelpe ungdommen til å gjenopprette kontakten med kroppen igjen.

Gjennom pusteøvelser, avspenningsteknikker og fysiske stillinger, kan yoga gi ungdommene en anledning til å bli bedre kjent med seg selv og egne grenser. Yoga og meditasjon inviterer til ro og avspenning, og bidrar samtidig til å øve opp en større rommelighet for egne følelser. En jevnlig yogapraksis kan bidra til å kultivere evnen til å hvile i seg selv, eller sagt med andre ord; til å tåle å være sammen med seg selv.

Det vil bli viktig å tilby en traumesensitiv yoga. Dette innebærer at deltakere som har vært utsatt for krenkelser eller overgrep, og som er bærere av traumer, behøver en instruktør som er sensitiv og oppmerksom, og som unngår å gjøre øvelser som fungerer som trigger for vonde minner. En traumesensitiv yogapraksis må finne sted i trygge rammer, der fokuset er på mestring – og der deltakerne får mulighet til å kjenne et sted i seg selv der det er godt å være.

6.7 Samarbeid med bydelene

Tett samarbeid med bydel er avgjørende for å sikre best mulig hjelp til utsatte barn, unge og deres familier. Et flertall av utsatte familier har hatt kontakt med bydel over tid. Bydelene har derfor viktig informasjon om hvordan barnas oppveksterfaringer har påvirket de og hva barna og foreldre trenger som følge av disse. Informasjonen bydel gir skaper nytt refleksjonsgrunnlag og gir retning og handling for LINK sitt arbeid.

LINK opplever å være en etterspurt drøftingspartner når bydelene skal gjøre vurderinger rundt mulige tiltak for utsatte barn og familier. I snitt utgjør dette 1 henvendelse hver arbeidsdag gjennom året..

Gjennom dialog med bydel kan mulige handlingsalternativer og beslutninger om videre arbeid avklares, også der andre tiltak enn LINK er aktuelle. Dette er med på å sikre at LINK arbeider med målgruppen; "de alvorligste sakene".

De "alvorligste sakene" viser til familier rammet av langvarige og sammensatte vansker. Komplexiteten i historiene, ulike dilemma knyttet til valg og fraværet av åpenbare enkle løsninger, er krevende å forholde seg til for alle. LINK tror at den kompleksiteten barnevernet står i blir lettere å bære når vi ikke blir overlatt til oss selv, men erfarer å stå i et felleskap. LINK ønsker å bidra til gode fellesskap i møter med andre fagfolk i barnevernet.

I et samfunn med fokus på forebygging, effektivitet og risiko er det en fare for å utvikle en skråsikkerhet i møte med det kompliserte. Det er også lett å finne støtte i kultur, forskning eller tidligere erfaringer som underbygger en ide om at vi profesjonelle "vet hva som passer best". Som kontrast til dette trenger vi tvilen. Denne må deles for å kunne dyrkes. Her ligger muligheter til spennende samarbeid mellom profesjonelle.

Hvis jeg vet trenger jeg ikke lytte, men hvis jeg er i tvil betyr andres synspunkter noe...

Tvilen åpner opp for og utvider dialog. Det å lære seg å tvile eller nøle har en etisk verdi i en barnevernkontekst. Det gjør oss nysgjerrige på andres kunnskap. Kunnskap som barn, foreldre og profesjonelle besitter. Å tvile blir nært forbundet med å snakke sant. LINK vet faktisk ikke om vi hjelper når vi møter nye unge og foreldre, - men vi vil gjerne prøve.

Tvil fremfor skråsikkerhet kan bidra til å gi eller styrke barnevernets legitimitet.

Arbeid med utsatte barn og familier må være et kontinuerlig felles prosjekt mellom bydelsadministrasjonen og LINK.

6.8. Multistress som teoretisk rammeverk for praksis

Rapporten "Det nye Barnevernet" viser at de barna og familiene som trenger det mest får minst eller dårligst hjelp. Dette er familier som lever i multiproblemsituasjoner som er belastende for det enkelte familiemedlem og for hele familien. Mange av familiene LINK kommer i kontakt med har ofte vært en del av hjelpeapparatet i mange år, og flere forteller om opplevelser av krenkelser og følelser av avmakt i møter. De opplever at de ikke har påvirkning på beslutningene som tas og historiene som blir fortalt.

LINK har de siste årene blitt mer opptatt av og forsøkt å sette ord på praksis. William C. Madsen har jobbet tett på barnevernsfeltet i USA, og skrevet frem et teoretisk rammeverk for arbeid med det han kaller multi-stressed families. Han gir beskrivelser og eksempler på hvordan praksis kan se ut og formes på bakgrunn av dette. Rammeverket kaller Madsen Collaborative Helping/Therapy, samarbeidende praksiser.

Samarbeidende praksiser er ikke bare en metode og en verktøykasse med teknikker som kan brukes. Madsen skisserer at dette kan hjelpe ansatte til å samarbeide med familier for å finne foretrukne veier å gå, der problemene får mindre plass og mulighetene kommer til syne.

Problemer har et potensiale til å få makt over nesten alle aspekter i et menneskes liv, og det kan være avgjørende hvordan de betraktes, møtes og forstås. Madsen tilbyr en særlig måte å betrakte problemer på; det er ikke mennesker som er problemet, men mennesker lever i situasjoner som kan være så problematiske at de tvinger liv, handlinger og relasjoner inn i måter å være på som ikke er ønskelige eller til og med skadelige.

Det er viktig at Barnevernet skaper et rom hvor det er mulig å italesette problemer uten å forsterke dem. Blir problemer større, eller like store, av kontakten med Barnevernet må praksis være så bevegelig at den kan tilpasse seg dette. Dette krever at praksis er transparent, at den kan gjøres rede for, at den er ansvarlig og at den kan skapes og justeres sammen med målgruppen.

Gitt dette ligger det en grunnleggende tro på at mennesker selv kan finne løsninger og retninger som gjør dem i stand til å møte og håndtere utfordringer som oppstår. Likevel kan problemer være så store og omfattende at det er vanskelig å finne disse på egen hånd. I tillegg til å ha et bredt teorigrunnlag som skal hjelpe ansatte til å tilby mulige måter å møte det vanskelige på, er det også viktig å finne eller skape fellesskap som kan være støttende. Dette finnes svært ofte i familienes egne nettverk.

6.9. Kunnskap fra barn, foreldre og ungdom

Foreldregrupper

Foreldregruppa ved LINK har hatt samlinger en gang pr måned gjennom året. Gruppa har bestått av 12 tenåringsforeldre med unik barnevernserfaring. Foreldregruppa er brukerstyrt. Det innebærer at foreldre deltar etter eget valg uavhengig av vedtak fra barneverntjenesten. Medlemmene styrer selv hvor lenge og omfattende engasjementet i gruppa skal være. Foreldregruppa har vist LINK at det tar lang tid å få det bra når en har hatt det vanskelig. I denne tiden er likeverdige støtte, inviterende fellesskap og andres lignende erfaringer av stor verdi. To ansatte ved LINK har deltatt i gruppemøtene.

Skrevne eller muntlige fortellinger - fra ungdom til ungdom

Flere av de unge LINK har kontakt med forteller om eller viser ensomhet. I utførelsen av ulike handlinger kan en også kjenne sterkt på ensomhet, eksempelvis å skulle begynne på ny skole. En respons på dette kan være brev/ fortellinger fra noen som har erfaringer med lignende tema eller har funnet veier ut av lignende problemer. LINK har fått unge til å fortelle om hvordan det var. Dele noe om hva de gjorde og erfarte, til andre unge som enda ikke har med seg den spesifikke erfaringskompetansen. Å gjenkjenne seg selv i andres delte personlige opplevelser kan skape økt tilhørighet eller gi håp.

6.10. Miljøterapi utenfor gruppen

Våren 2016 opprettet LINK to miljøterapeutstillinger utenfor miljøterapi gruppen. Miljøterapeutene skal imøtekomme behov til familier og ungdommer, i lag med det familie- og nettverksterapeutene utfører. Miljøterapeutene skal møte ungdommene der de befinner seg. Oppgavene er variert og i stor grad styrt av den enkeltes ungdoms behov. Flere ønsker eksempelvis støtte i utfordrende situasjoner som møter med skole, med saksbehandler, i avhør hos politiet eller klare oppmøte i skolen.

Tettere kontakt gir grobunn for relasjoner mellom ungdom og miljøterapeut. Relasjon gir muligheter til å jobbe med vanskelig temaer og skape endring.

Samarbeidet ved LINK er viktig. Miljøterapeut deltar i familiesamtaler og i nettverksmøter. Familie- og nettverksterapeuter kan også delta på aktiviteter med ungdommen. Ulik kontakt gir bedre forståelse av hva som er viktig for familiene og hvordan man best mulig kan møte behovene de har.

En sentral utfordring i "frittgående" miljøterapi har vært spennet mellom kontakt og grenser. Miljøterapien i sin natur er en tilstedeværende praksis som tillater at man kan påta seg oppgaver i lag med ungdommene og familiene. Hvilke oppgaver og hvor involvert miljøterapeutene skal være har hele tiden befunnet seg i et skjæringspunkt med hva familien ønsker å få til på egenhånd. Miljøterapeuten skal ikke ta over eller utføre oppgaver familiene allerede gjør eller selv ønsker å prøve ut.

LINK ser at miljøterapien svarer til noe av det multistressfamilier beskriver som viktig hjelp.

6.11. Veiledning

LINK har stort fokus på veiledning. Kollegaveiledning utføres både i gruppe og individuelt. I tillegg mottar alle ansatte gruppeveiledning av psykologspesialist Per-Halvard Hanssen, 2 ganger i måneden. Ved behov gjennomføres individuell veiledning. Veiledningen gir større innsikt og forståelse av ungdommenes symptomtrykk, økt kunnskap i utviklingspsykologi og etisk refleksjon i møte med oppdraget.

Støtten og tilbakemeldingene gjennom veiledning er avgjørende for å skape endring i familiene med multi-stress.

Etterord

LINK har opplevd 2016 som nok et spennende, utfordrende og utviklende år. Vi har utvidet vårt tilbud i form av opprettelse av nye stillinger. Nye ansatte har skapt bredere faglig kompetanse. Det er viktige bidrag til større mangfold, både i vårt samarbeid med familiene og i faglige diskusjoner.

LINK ønsker å bidra i å skape positiv endring for de familiene vi blir kjent med. Vi har vært opptatt av at familiene mottar hjelpen de ønsker og at vi møter forventningene fra barnevernsadministrasjonen. De har vurdert hva som er hensiktsmessig for ungdommene og familiene. Dette er utfordrende og utviklende oppgaver vi tar på alvor.

Vi ønsker å takke alle familiene vi har blitt kjent med i løpet av året og ungdommene som lar oss ta del i oppveksten og ungdomstida si. For å kunne utføre vårt oppdrag er vi helt avhengige av samarbeid. Vi ønsker å takke alle våre samarbeidspartnere for et godt samarbeid i 2016. Vi ser fram til videre samarbeid for å skape hensiktsmessige endringer for våre ungdommer og familier.

Trondheim kommune
BFT Omsorgsenheten
Postboks 2300 Sluppen
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no

M1035 • mars 2017
Kommunikasjonsheten, Tk • Opplag: 50

